

NARODNI
DOM
MARIBOR

KONCERTNA
POSLOVALNICA

Orkestrski cikel 2024/2025

1. abonmajski koncert

7. november 2024 ob 19.30, Dvorana Union, Maribor

**BEETHOVNOVA
FILHARMONIJA BADEN**

THOMAS RÖSNER, DIRIGENT

NICOLAS BALDEYROU, KLARINET

Spored

Joseph Haydn (1732–1809)

Simfonija št. 104 v D-duru, Hob. 1/104

- I. Adagio – Allegro
- II. Andante
- III. Menuet: Allegro
- IV. Finale: Spiritoso

Carl Maria von Weber (1786–1826)

Koncert za klarinet in orkester št. 1 v f-molu, op. 73

- I. Allegro
- II. Adagio ma non troppo
- III. Rondo: Allegretto

Ludwig van Beethoven (1770–1827)

Simfonija št. 1 v C-duru, op. 21

- I. Adagio molto – Allegro con brio
- II. Andante cantabile con moto
- III. Menuet: Allegro molto e vivace
- IV. Finale: Adagio – Allegro molto e vivace

Joseph Haydn (1732–1809) velja za prvega od dunajskih klasikov in za očeta simfonije in godalnega kvarteta. Ustvarjalno pot je začel v okviru tradicionalnega plemiškega pokroviteljstva poznega baroka, kariero pa je zaključil kot svobodni umetnik znotraj meščanskega prostora razvijajoče se romantike zgodnjega 19. stoletja. Tudi sama simfonija, ki odraža najznačilnejše kompozicijske zahteve svojega časa, predstavlja odmik od simbolnega povečevanja dvornega blišča in se približuje čaščenju ustvarjalca. Haydn je večino življenja preživel kot kapelnik in dvorni skladatelj družine Esterházy. Na dvoru je prispeval k oblikovanju klasicističnega orkestra in začetku motivično-tematskega dela. Blestel je v vseh glasbenih zvrsteh svojega časa. Sprva so bila njegova vokalna dela enako znana kot njegova instrumentalna glasba, po njegovi smrti pa se je recepcija njegovega opusa osredotočila na slednjo, z izjemo oratorija *Stvarjenje*. Čeprav od 20. stoletja naprej velja za skladatelja absolutne glasbe, ki je polna duhovitosti, izvirne forme in motivične nasičenosti, v njegovih kompozicijah zasledimo izrazite zunajglasbene vsebine in aluzije.

Za njegove zgodnje simfonije so značilni domiselnost, raznoliko spreminjanje oblike in zanimivi zvočni eksperimenti. V nadaljevanju je okreplil izraz, njegove teme so postale obsežnejše in mogočnejše, zlasti značilni so kontrapunktično zgoščevanje in močni zvočni kontrasti. Počasni stavki prinašajo vsebinsko bogato melodiko, značaj menueta je mestoma grenak in komaj še dvorno konvencionalen, finale pa pogosto tvori pravo protiutež prvemu stavku. V njegovih zadnjih simfonijah prevladujejo predromantični impulzi (*Sturm und Drang*, tj. vi-harnišstvo), prekipajoča svežina, humor, dostojanstvo,

resnoba in ljudsko navdahnjena melodično-tematska invecija. Vse te lastnosti pridejo najbolj do izraza v njegovi zadnji simfoniji, **Simfoniji št. 104 v D-duru, Hob. 1/104**, ki spada med t. i. londonske simfonije, nastale med letoma 1791 in 1795. Skladbo odpre nekoliko daljši in veličasten počasni uvod s fanfarnim motivom, ki nas vodi v monotematski in sonatno oblikovani prvi stavek. Drugi stavek predstavi elegantno temo, ki jo prekinja sredinska epizoda z nenadnimi izbruhi in presenečenji, nato se vrne s serijo variacij na prvotno temo. Tretji stavek je značilen tridelno oblikovani menuet s triom, temu pa sledi vznemirljiv finale, katerega glavna tema naj bi se navdihovala po hrvaški ljudski pesmi *Oj Jelena*, ki jo je Haydn slišal v bližini mesta Železno.

Neizmeren in pozneje nekoliko prezrt vpliv na 19. stoletje je imel **Carl Maria von Weber** (1786–1826). Bil je prototip skladatelja-kritika, ki hoče s svojo glasbo, pisanjem ter kot izvajalec in dirigent spodbuditi umetnost in njeno recepcijo pri meščanstvu. Vplival je na različne skladatelje, med drugim na Giacoma Meyerbeera, Felixa Mendelssohna, Hectorja Berliozja, Franza Liszta in Richarda Wagnerja. Sodobniki so visoko cenili njegovo vokalno in klavirsko glasbo, z opero *Čarostrelec* pa je ustvaril nemško romantično in nacionalno opero. Nacionalna opera je vključevala ljudsko gradivo in melodije, s čimer je spodbujala nemško nacionalno zavest in čustva. Weber je ustvaril tudi dve simfoniji, katerih pa ne moremo uvrstiti med romantična dela (nastali sta šele v času Beethovnov *Eroice* in *Četrte*), pač pa nadaljujeta galantno in klasicistično tradicijo in sta odraz tedanjih praktičnih zahtev, ne skladateljevega notranjega vzgiba.

Precej več individualnosti lahko pripišemo njegovi virtuozni instrumentalni glasbi, v kateri zasledimo navezovanje na

ljudsko melodiko, sicer pa jo zaznamujeta predvsem ritmična živahnost in elegantna melodika. Kot znan skladatelj za klarinet je napisal dva koncerta, concertino, variacije, kvintet ter skladbo za klarinet in klavir. Glasbo za klarinet je napisal za prijatelja, slavnega virtuozja Heinricha Bärmanna. **Koncert za klarinet in orkester št. 1 v f-molu, op. 73** je nastal leta 1811 in je napisan v opernem slogu. Solistu pripadajo virtuozne melodije, podobno kot opernemu pevcu, ki ga spremlja orkester. Skladba se odpre v beethovnovskem duhu, a se kmalu oddalji od dramatičnega ozračja in se usmeri v virtuozne pasaže solista. Na začetku violončela in kontrabasi nakazujejo prvo temo, ki pripelje do vstopa solista s svojo temo. Weber mojstrsko orkestracijo razkaže zlasti v drugem, počasnem stavku, ki je značilen lirični adagio, a z zanimivim koralnim duetom med solistom in tremi rogovi na sredini stavka. Koncert sklene tipičen energični rondo, ki predstavlja s svojim lahkotnim značajem kontrast prvima dvema stavkoma.

V glasbi **Ludwiga van Beethovna** (1770–1827) so dobile dokončno in jasno obliko vse umetniške težnje predhodnikov, zlasti Wolfganga Amadeusa Mozarta in Haydna. Temu je pridružil zunanje vplive (francoska revolucija) in neponovljiv ustvarjalni dar. Na skladatelje 19. stoletja je močno vplival s komorno glasbo, s svojimi simfonijami (zlasti *Šesto* in *Deveto*, v katerih najdemo izrazite zunajglasbene vsebine) pa je spodbudil razvoj programske glasbe in nastanek tonske pesnitve. Njegovih 32 klavirskih sonat je eden največjih mejnikov v zgodovini zahodnoevropske glasbe in po besedah slavnega dirigenta Hansa von Bülowa predstavljajo »novo zavezo« pianistovega repertoarja. Beethovnov opus največkrat delimo na tri ustvarjalna obdobja, pri čemer je nadaljeval tam, kjer sta končala Haydn in Mozart. Za nje-

gova zgodnja dela so značilni energični harmonski občutek, kontrastna dinamika, poudarjena melodika in motivična jedrnatost. Velja za prvega skladatelja, ki je na simfonijo gledal kot na zaključeno celoto. Ko se je javnosti predstavil s svojim prvim večjim simfoničnim delom, je bil že uveljavljen skladatelj komorne in klavirske glasbe.

Simfonija št. 1 v C-duru, op. 21 je nastala leta 1800, in čeprav v veliki meri sledi tedanji tradiciji, ima izrazito svojevrstne lastnosti, ki izkazujejo skladateljevo izvirno glasbeno osebnost. To je razvidno že iz počasnega uvoda prvega, sonatno zasnovanega stavka, v katerem se Beethoven pošali s serijo razvezav v »napačne tonalitete« (sprva v *F-dur* namesto v pričakovani *C-dur*). Sledi odločna prva tema v violinah in

lirična druga v pihalih, ki ju skladatelj nato razvija skozi več modulacij po kvintnem krogu. Neobičajen je tudi drugi, počasni stavek, v katerem zazvenijo timpani, ki spominjajo na vojaško glasbo. Tretji stavek je menuet zgolj po imenu, v resnici gre za scherzo (namesto francoskega družabnega plesa), ki s svojim hitrejšim tempom in šaljivim značajem predstavlja kar precejšnje odstopanje od Haydnovega in Mozartovega simfoničnega modela. Vrnitev k Haydnovemu vplivu s svojimi bolj konvencionalnimi modulacijami in lestvično grajenimi temami predstavlja zadnji, sonatno oblikovani stavek, ki je poleg tega podoben zmagovalni himni francoske revolucije.

Jan Prepadnik

BEETHOVNOVA FILHARMONIJA BADEN

Beethovnova filharmonija Baden je bila ustanovljena leta 1995 pod imenom Sinfonietta Baden. Od istega leta prireja cikel koncertov v cesarskem mestu Baden v bližini Dunaja, zato so člani v veliki meri glasbeniki, ki delujejo na Dunaju. Orkester je nastopal na priznanih festivalih in koncertnih prizoriščih, kot so Glasbeno združenje in Koncertna hiša na Dunaju, na Brucknerjevem festivalu v Linzu, festivalu Klangbogen na Dunaju, Haydnovem festivalu v Eisenstadtu, festivalu Evropski tedni Passau, festivalu Operklosterneuburg na cesarskem dvoru v samostanu Klosterneuburg, pa tudi v Parizu, Budimpešti, Ljubljani, Švici, Nemčiji, Španiji, Italiji ter na Poljskem in Kitajskem. Redno sodeluje tudi pri produkcijah Univerze za glasbo in uprizoritvene umetnosti na Dunaju. Zasedba slovi po interpretacijah dunajskih klasikov, kot so Ludwig van Beethoven, Wolfgang Amadeus Mozart, Joseph Haydn in Franz Schubert. Njen ustanovitelj, šef dirigent in umetniški vodja je Thomas Rösner.

Beethovnova filharmonija Baden
foto Martin Zeman

THOMAS RÖSNER

Thomas Rösner
foto Yasini Arman

Thomas Rösner je na Dunaju rojeni avstrijski dirigent, ki je svoje prve simfonične koncerte vodil že pri štirinajstih letih. Povabilo Fabia Luisija je pomenilo začetek njegove mednarodne kariere. Rösner je s svojimi interpretacijami glasbe dunajskih klasikov požel velik uspeh v številnih opernih hišah, denimo z izvedbo

Così fan tutte v režiji Michaela Hanekeja v bruseljski Kraljevi operi La Monnaie, *Čarobne piščali* z Robertom Lepageem na Opernem festivalu Quebec v koprodukciji z newyorškim Metom, *Fidelia* v žiriski operi, *Figarove svatbe* in *Netopirja* v operni hiši Glyndebourne ter *Bega iz seraja* v Veliki operi v Houstonu. Sodeloval je s številnimi mednarodno uveljavljenimi svetovnimi orkestri, kot so Dunajski filharmoniki, Nemški simfonični orkester iz Berlina in Orkester Mozarteum Salzburg. Njegov obsežni repertoar poleg dunajskih klasikov vključuje dela Giuseppeja Verdija, Franza Lehárja, Leoša Janáčka, Paula Kletzkega idr.

NICOLAS BALDEYROU

Nicolas Baldeyrou

Francoski klarinetist Nicolas Baldeyrou se je igranja na svoje glasbilo začel učiti pri osmih letih, nato je študiral na konservatorijih Kremlin-Bicêtre in Saint-Maur-des-Fossés ter na Pariškem glasbenem konservatoriju. Še preden je nadaljeval študij na višji stopnji, je prejel prvo nagrado Léona Leblanca za klarinet ter prvo nagrado za bas klarinet pod vodstvom Jean-Noëla Crocqa. Po študiju je zmagal na treh velikih

tekmovanjih, in sicer na prestižnem tekmovanju ARD v Nemčiji, na mednarodnem tekmovanju Dos Hermanas v Španiji in na tekmovanju mladih umetnikov ICA v Združenih državah Amerike. Bil je glavni klarinetist pri Mladinskem orkestru Evropske unije, Mladinskem orkestru Gustava Mahlerja in Nacionalnem orkestru Francije. Danes je eden najvidnejših predstavnikov francoske klarinetistične šole in deluje kot solist, komorni glasbenik in učitelj na Lyonskem glasbenem konservatoriju ter kot orkestrski glasbenik v Filharmoničnem orkestru Radia Francije, ki ga vodi Mjung-Vun Čung. Nastopil je tako v številnih evropskih državah kot tudi na Kitajskem, v Singapurju, Hongkongu, Tajvanu in Mehiki.

Napovedujemo in vabimo

Sergej Malov
foto Jutta Hieserley

Irina Zahharenkova
foto Matti Kyllönen

SERGEJ MALOV,
violina in violončelo da spalla
IRINA ZAHHARENKOVA,
klavir

4. december 2024 ob 19.30, Dvorana Union, Maribor
2. koncert Komornega cikla in za izven
Sposed: Franz Schubert, Leonid Desjatnikov

KOMORNI ORKESTER IZ ZÜRICHA

JULIA FISCHER, violina
WILLI ZIMMERMANN,
koncertni mojster

12. december 2024 ob 19.30,
Dvorana Union, Maribor

2. koncert Orkestrskega cikla in za izven
*Sposed: Johann Sebastian Bach, Josef Suk,
Dmitrij Šostakovič*

Komorni orkester iz Züricha
foto Harald Hoffmann

Willi Zimmermann
foto Harald Hoffmann

Julia Fischer

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor

Uradne ure: od ponedeljka do petka med 10. in 13. uro ter uro pred prireditvijo.

Dvorana Union: uro pred prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000

✉ vstopnice@nd-mb.si

🌐 www.nd-mb.si

 **Radio
Maribor**

**VEČER
RADIO CITY**